

รายงานการไปประชุมสัมมนา WHO Inter-regional
Seminar on Veterinary public Health : Manpower Development,
ณ กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย ระหว่าง 27 ก.พ. - 8 มี.ค. 21

1. รายนามคณะผู้เข้าร่วมประชุมจากประเทศไทย

1.1 ชื่อ รองศาสตราจารย์นายสัตวแพทย์ ประสิทธิ์ โภธิปกรณ์

ตำแหน่ง คณบดี

ที่ทำงาน คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 ชื่อ นายสัตวแพทย์ วิษณุ ไชยศรีสงคราม

ตำแหน่ง นายสัตวแพทย์ 6 งานควบคุมคุณภาพเนื้อสัตว์ส่งต่างประเทศ

ที่ทำงาน กองควบคุมโรคระบาด กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์

1.3 ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายสัตวแพทย์ ดร. บุญเยี่ยม เกียรติวุฒิ

ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ที่ทำงาน ภาควิชา ปาฐาสัตววิทยา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหิดล

1.4 ชื่อ นายสัตวแพทย์ วรার্থ มีสมบูรณ์

ตำแหน่ง นายสัตวแพทย์ 6 หัวหน้าฝ่ายโรคติดต่อระหว่างสัตว์และคน

ที่ทำงาน กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวง
สาธารณสุข

1.5 ชื่อ นายสัตวแพทย์ ประวิทย์ ชุมเกษียร

ตำแหน่ง นายสัตวแพทย์ 5 ฝ่ายศึกษาวิจัย

ที่ทำงาน กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ไปร่วมประชุมสัมมนาเรื่อง **Veterinary Public Health : Manpower Development.**

โดยทุน องค์การอนามัยโลก
ตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2521
ถึงวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2521
รวมระยะเวลา 12 วัน

2. รายละเอียดการไปร่วมประชุมสัมมนา

การประชุมสัมมนาได้เริ่มขึ้นเวลา 10.00 น. วันจันทร์ที่ 27 กุมภาพันธ์ 2521 โดยนาย V.T. Gunarathne, WHO Regional Director for South East Asia เป็นผู้กล่าวเปิดประชุม แล้วมีการแนะนำตัวผู้เข้าร่วมประชุมจากประเทศต่าง ๆ รวม 14 ประเทศ และ คณะผู้ดำเนินการประชุมจำนวนรวมทั้งสิ้น 41 คน

ได้มีการเลือกประธาน และ รองประธานที่ประชุม ปราบกฐา รองศาสตราจารย์ นายสัตวแพทย์ ประสิทธิ์ โพธิ์ปักษ์ ได้รับเลือกเป็นรองประธาน คนที่ 1 ของที่ประชุม และได้ทำหน้าที่เป็นประธานการประชุมในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2521 และ ในวันที่ 3 มีนาคม 2521

หลังจากนั้น Dr. Z. Matyas, Chief, Veterinary Public Health ของ WHO Headquarters, Geneva เป็นผู้แถลงวัตถุประสงค์ของการจัดประชุมสัมมนา ว่า

- ก. เพื่อหาข้อเท็จจริงในปัญหาต่าง ๆ ของ Veterinary Public Health ตลอดจนปัญหาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ทั้งที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน และ อาจมีขึ้นในอนาคตของบรรดาประเทศต่าง ๆ หรือ กลุ่มประเทศที่เกี่ยวข้อง
- ข. เพื่อทบทวนสถานภาพของการศึกษาและฝึกอบรมในทุก ๆ สาขาของ Veterinary Public Health และ วิชาอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน
- ค. เพื่อประเมินความจำเป็นในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานใน

เรื่องของการศึกษา และ ฝึกอบรมในวิชา Veterinary Public Health และ สาขาวิชาที่มีความสัมพันธ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อที่จะบ่งชี้สาขาวิชาใหม่ ๆ ที่สมควร จะเพิ่มเติมเข้าไปในหลักสูตร เพื่อให้เหมาะสมกับความจำเป็นที่จะมีขึ้นในอนาคต

- ง. เพื่อกระชับและเพิ่มพูนความสัมพันธ์และความร่วมมือในงานด้าน Veterinary Public Health จากทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ระหว่างคณะสาธารณสุขศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ ตลอดจน หน่วยบริการสาธารณสุข และสัตวแพทย์ทุกหน่วย
- จ. เพื่อประเมินความจำเป็นของความร่วมมือ และการประสานงานระหว่างชาติในเรื่อง Veterinary Public Health และการริเริ่มโครงการนี้เฉพาะทางต่าง ๆ ในอันที่จะทำให้งาน Veterinary Public Health เข้มแข็งยิ่งขึ้น

หลังจากแถลงวัตถุประสงค์แล้ว ที่ประชุมได้ดำเนินการให้ ผู้แทนประเทศต่าง ๆ เสนอรายงานการจัดการทางด้าน Veterinary Public Health โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านกำลังบุคคลากรในแต่ละประเทศ

2.1 สาระและเนื้อหาจากการประชุมมีดังต่อไปนี้

- 2.1.1 เนื่องจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นแหล่งที่มีการเลี้ยงปศุสัตว์มากที่สุดในโลก ระบบเกษตรกรรมและการเลี้ยงสัตว์ในบริเวณนี้ ทำให้สัตว์กับมนุษย์มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันเป็นอย่างมาก ประกอบกับลักษณะภูมิอากาศ ซึ่งส่วนมากร้อนและชื้น ได้เอื้ออำนวยให้มีการติดต่อของโรคต่าง ๆ ระหว่างสัตว์กับมนุษย์มากกว่าในที่อื่นใดในโลก นอกจากนี้ยังมีสัตว์ป่า เป็นจำนวนมากที่สามารถทำให้เกิดอันตราย โดยตรงต่อมนุษย์และเป็นแหล่งกักตุนโรคร้ายต่าง ๆ ไว้ หนูตลอดจนสุนัขไม่มีเจ้าของก็เป็นปัญหาสำคัญยิ่งในภูมิภาคนี้ เช่นเดียวกัน ด้วยเหตุดัง

กล่าวข้างต้นนี้ ทำให้ปัญหาโรคติดต่อระหว่างสัตว์กับมนุษย์ Zoonoses, food-borne infections and intoxications ตลอดจน animal bites เป็นปัญหาสำคัญยิ่งในทาง Veterinary Public Health ยิ่งกว่านั้น ความจำเป็นในการผลิตและใช้สัตว์ทดลองก็มีมากขึ้นทุกที ปัญหาทาง Zoonoses ที่สำคัญในภูมิภาคนี้คือ Rabies, Brucellosis, Tuberculosis, Leptospirosis, Tapeworm and other parasitic zoonoses.

2.1.2 การศึกษาระดับ Undergraduate

2.1.2.1 การจัดหลักสูตรในคณะแพทยศาสตร์

โดยคำนิยามแล้ว Veterinary Public Health ก็คือ “ส่วนสำคัญอันจะขาดเสียมิได้ของกิจกรรมสาธารณสุข ซึ่งต้องใช้ทักษะ, ความรู้ความสามารถ และ บุคลากรในวิชาชีพสัตวแพทย์ในอันที่จะยังให้มีขึ้นซึ่งความปลอดภัยและ การพัฒนาสุขภาพของมนุษย์” (WHO, 1975)

ขอบข่ายที่สัตวแพทย์ต้องมีส่วนในด้านสาธารณสุขนั้นนับว่ากว้างกว่าที่เข้าใจกันโดยทั่วไปมาก ทั้งนี้เพราะสัตวแพทย์ นอกจากจะถูกฝึกให้คุ้นกับความสัมพันธ์ต่าง ๆ ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ ซึ่งมีผลมากระทบสุขภาพของมนุษย์แล้วสัตวแพทย์ยังได้รับการฝึก เฉพาะทาง ทั้งทางห้องปฏิบัติการและทางสนาม ซึ่งนำมาใช้แก้ปัญหาวง Veterinary Public Health ได้ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าทางด้าน ป้องกันรักษาโรคสัตว์โดยตรง

การที่ ทั้งแพทย์และสัตวแพทย์ มีพื้นฐานวิชาการแพทย์ที่กว้างขวางและมีวิชาที่ร่วมกันอยู่ตลอดจนทักษะต่าง ๆ ที่แพทย์และสัตวแพทย์จำเป็นต้องมีด้วยกัน มีโปรแกรมการศึกษาของวิชาที่คล้ายคลึงกัน ยิ่งทำให้สัตวแพทย์ที่สนใจในสุขภาพของมนุษย์ควรที่จะเข้ามามีบทบาทในทางสาธารณสุขมากขึ้น ทั้งในด้านบริหาร และวางแผนดำเนินการ

จะเน้นที่สำคัญแท้จริงสำหรับแพทย์ทุกคนที่ต้องการจะศึกษา **Veterinary Public Health** ก็คือต้องเข้าใจว่า วิชาการสัตวแพทย์ นั้นเกี่ยวข้องกับมากมาย โดยตรงกับสุขภาพของมนุษย์ และ สัตวแพทย์ นั้นได้ทุ่มเทเพื่อประโยชน์ของสุขภาพมนุษย์ ทั้งในปัจจุบันและอดีตมานานปีการ (Schwabe 1978)

โดยเหตุที่วิชาการทางสัตวแพทย์ เกี่ยวโยงกับสุขภาพของมนุษย์ ความพยายามที่จะให้ความร่วมมือในการสอนโดยการจัดให้มี คณะสัตวแพทยศาสตร์ และ คณะแพทยศาสตร์ อยู่ร่วมในมหาวิทยาลัยเดียวกัน จะทำให้เกิดประสิทธิผลมากขึ้น การแลกเปลี่ยนข้อมูล และ cross-professional experiences จะเกิดขึ้นได้มาก หากมีการให้สัตวแพทย์เข้าสอนในโรงเรียนแพทย์ ในสาขาวิชาเฉพาะทางของตน หรือ ให้แพทย์เข้ามาเป็นอาจารย์สอนในคณะสัตวแพทย์ในทำนองเดียวกัน Schwabe (1978) ว่าในสหรัฐอเมริกา เมื่อปี ค.ศ. 1974 ในจำนวนโรงเรียนแพทย์ทั้งหมด 111 แห่ง มีอยู่ 100 แห่ง ซึ่งมีสัตวแพทย์เป็นอาจารย์สอน อยู่รวมทั้งสิ้น 346 นาย ในจำนวนนี้เป็นศาสตราจารย์ 37 นาย และ รองศาสตราจารย์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ 219 ราย สาขาวิชาที่สัตวแพทย์ทำการสอนในโรงเรียนแพทย์มีถึง 30 สาขาวิชา แต่ส่วนมากอยู่ในสาขาวิชาสัตว์ทดลอง, พยาธิวิทยา, จุลชีววิทยา, อายุรศาสตร์ บำบัด, สรีรวิทยา, อายุรศาสตร์, สุนัขศาสตร์, นรีเวชวิทยา, และ เกษตวิทยา

นอกจากการจัดให้มี interprofessional communication ดังกล่าวแล้วนักเรียนแพทย์ควรได้รับการสอนวิชาการที่จำเป็นจะต้องมีความร่วมมือระหว่างแพทย์กับสัตวแพทย์ เช่น โรคติดต่อระหว่างสัตว์กับมนุษย์ ซึ่งมีจำนวนมากมายถึงประมาณ 1/4 ของโรคติดต่อทั้งหมดที่ทราบของมนุษย์

นับเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องสอนนักเรียนแพทย์ ให้ทราบถึงโรคที่เป็นกับสัตว์ซึ่งต้องสัมพันธ์กับมนุษย์ โดยเฉพาะที่มนุษย์จะต้องเสี่ยงกับอันตรายจากมัน และยังเป็นโรคที่การป้องกันและควบคุมในมนุษย์ขึ้นอยู่กับการควบคุมทางด้านสัตวแพทย์แต่เพียงด้านเดียวหรือเป็นส่วนใหญ่อีกยังเป็นเรื่องสำคัญมาก

สิ่งที่น่าจะเน้นเป็นพิเศษคือ ต้องไม่ลืมว่างานบริการทางสัตวแพทย์ต่อชนบทนั้นกว้างขวางกว่าทางแพทย์ในหลาย ๆ ประเทศ WHO เคยเน้นความสำคัญของสัตวแพทย์ในฐานะ "ผู้นำชนบท" แต่ก็ยังไม่ค่อยเป็นที่ทราบกัน

โดยสรุปแล้ว เนื้อหาวิชาของ Veterinary Public Health นั้นครอบคลุมอย่างกว้างขวางและแยกไม่ออกกับหลักสูตรแพทยศาสตร์ของมนุษย์ การสอนที่จำเป็นที่สุดในเรื่องของ Veterinary Public Health สำหรับแพทย์ก็คือ เบื้องแรกต้องมี interprofessional relationship ตามด้วยเนื้อหาและความสำคัญของงานนี้ในอดีตและความต้องการของประชาชนที่จะพัฒนาขึ้นในอนาคต และในท้ายที่สุด นายแพทย์ผู้มีความคิดริเริ่มควรจะต้องหาทางที่จะให้แน่ใจได้ว่า พัฒนาการต่าง ๆ เหล่านี้ทุกประเทศจะต้องปฏิบัติอย่างจริงจัง

2.1.2.2 การจัดหลักสูตรในคณะสัตวแพทยศาสตร์

ในระยะ 20 ปีที่แล้วมานี้บทบาทของสัตวแพทย์ต่อการสาธารณสุขได้มีความสำคัญเป็นที่ยอมรับกันมากขึ้นทุกที จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงหลักสูตร Veterinary Public Health ให้เหมาะสมอยู่ตลอดเวลา คณะกรรมการผู้ชำนาญพิเศษของ FAO/WHO ได้เคยเสนอแนะในการประชุมเรื่อง Veterinary Education เมื่อปี ค.ศ. 1963 คณะสัตวแพทยศาสตร์ ทุกคณะควรจัดเวลาสอนสำหรับ Veterinary Public Health ไว้ 120—500 ชม. ในหลักสูตร

2.1.3 Post-graduate Education

ในการพิจารณาเรื่องนี้ได้มีการอภิปรายกันในเรื่องของวัตถุประสงค์และเป้าหมาย course content, teaching requirements, institutional location และ certification ในการจัด post-graduate education ทาง Veterinary Public Health

2.1.4 Training of Auxiliaries

การฝึกบุคคลากรผู้ช่วยนับว่าเป็นเรื่องสำคัญยิ่งเรื่องหนึ่ง เพราะในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีพื้นที่กว้างขวางถึง 20% ของพื้นที่ทั้งหมดของโลกมี

ประชากรถึง 57 % ของประชากรโลก มีปศุสัตว์มากมาย จำเป็นต้องใช้บุคคลากรผู้ช่วยจำนวนมากเพื่อให้บริการถึงมือประชาชนโดยเฉพาะในชนบทให้มากที่สุด การฝึกอบรมนี้ อาจจำแนกออกเป็นประเภทที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

- ก. การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่สำหรับงานห้องปฏิบัติการ สาธารณสุข
- ข. การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการสัตว์ทดลอง
- ค. การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ทาง food hygiene, sanitation, food borne infection, & intoxications
- ง. การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่โรงฆ่าสัตว์
- จ. การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่สำรวจโรคชีวสถิติและระบาดวิทยา

2.1.5 Utilization of trained Workers of Various categories

การใช้บุคคลากรที่ได้รับการฝึกอบรมแล้วนั้น ควรพิจารณาให้ถูกต้องเหมาะสมกับสาขางานทั้งก่อนไปและเมื่อกลับมาแล้วก็ควรจะให้ทำงานในสาขาที่ได้รับการฝึกอบรมและมีประสพการณ์

2.1.6 Continuing Education and In-Service Training

ปัจจุบัน การศึกษาต่อบุคคลากรในอาชีพที่เกี่ยวข้องกับงาน สาธารณสุขทั้งหมด รวมทั้งสัตวแพทย์ที่ปฏิบัติงานด้านนี้ เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าเป็นเรื่องจำเป็น ซึ่งเรื่องนี้ในบางประเทศเขาลือเป็นกฎที่จะต้องปฏิบัติ จุดประสงค์ก็เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้ทันต่อวิทยาการใหม่ ๆ ทั้งในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เพื่อที่จะได้ให้บริการที่ดีขึ้นตรงต่อความต้องการของประชาชน

การศึกษาต่อของสัตวแพทย์ที่ทำงานทางด้านนี้ มีวิชาหลักที่ควรจะต้องเรียน คือ การสอบสวนโรค ระบาดวิทยา สุขาภิบาลอาหาร การควบคุมโรคติดต่อจากสัตว์ การบริหารงานสาธารณสุข เมื่อจบหลักสูตรออกไปทำงานแล้วก็ควรจะได้มีการอบรมฟื้นฟูความรู้กันอีกเป็นครั้งคราว เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ บางครั้งก็อาจจะต้องจัดการสัมมนาระยะสั้น ๆ เพื่อจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อวางแผนงานให้ได้ผลดีที่สุด และสอดคล้องกับความจำเป็นของประเทศ

สถานที่ซึ่งควรจะให้การศึกษาต่อเพิ่มเติมได้ ได้แก่ โรงเรียนสัตวแพทย์สถาบันวิจัยทางวิทยาศาสตร์ หรือสถาบันอื่นใดที่มีงานเกี่ยวข้องกับด้านนี้

2.1.7 Health Education of the Public

การให้ศึกษาต่อประชาชนเป็นส่วนประกอบสำคัญที่สุดของ health program ทุก ๆ เรื่องรวมทั้งในกรณีของ Veterinary Public Health อย่างไรก็ตาม ควรจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ด้วยจึงจะได้ผลดีที่สมบูรณ์

- ก. Health program ต้องถูกต้องตามหลักวิชาที่แท้จริง คำนึงถึงความเป็นจริงเป็นหลักไม่ใช่เพื่อฝัน และไม่ควรจะผูกมัดตัวเอง
- ข. การฝึกอบรมทางสาธารณสุข ควรคำนึงถึงสุขภาพที่มีอิทธิพลมาจากความประพฤติ ความเชื่อ ความคาดคะเน และ ความต้องการของประชาชน และควรใช้สื่อการติดต่อที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และกลุ่มบุคคลในเป้าหมาย
- ค. โปรแกรมทั้งหมดควรได้รับการทบทวนอยู่เสมอ เพื่อที่จะให้ตรงกับความต้องการของชุมชนอยู่ตลอดเวลา และได้รับความเข้าใจอันดี ความมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องและร่วมมือจากชุมชนอยู่เสมอ

ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีหลายสิ่งที่จะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับศรัทธาความเชื่อถือ และพฤติกรรมของชุมชนอันมีความสัมพันธ์กับสุขภาพของมนุษย์และสัตว์ ตลอดจนอาหาร และ องค์ประกอบอื่น ๆ ของ Veterinary Public Health การวิจัยร่วมทางสนามระหว่างสัตวแพทย์ทางสาธารณสุข นักจิตวิทยา นักโบราณคดี และนักสังคมวิทยา ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นในเรื่องนี้ Health education สำคัญยิ่งสำหรับสัตวแพทย์เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอื่น ๆ ทุกระดับรวมทั้งเจ้าของและผู้เลี้ยงสัตว์ ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับอาหาร และแม้แต่ผู้บริโภค

2.1.8 International Cooperation and Coordination

เนื่องจากการศึกษาการฝึกอบรมบุคคลากรทางด้าน Veterinary Public Health

ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เป็นไปในลักษณะที่ไม่เสมอกัน โดยเฉพาะในประเทศทางภาคพื้นเอเชียและอาฟริกันนั้น ส่วนใหญ่ต้องการความริเริ่มและเพิ่มพูนพัฒนาทางบุคลากร ทางด้านสัตวแพทย์อย่างเร่งด่วน รวมทั้ง Veterinary Public Health ด้วย WHO จะพยายามให้ความร่วมมือแก่ทุกประเทศในเรื่องนี้ ร่วมกับ FAO โดยมีวิธีการที่เหมาะสมที่จะปฏิบัติได้ดังต่อไปนี้

- ก. จัดสัมมนา จัดการฝึกอบรม, จัดฝึกปฏิบัติงาน
- ข. จัดหาทุนศึกษาและดูงาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ประเภททุนการศึกษาระยะเวลา 9 เดือน ถึง 2 ปี (หรือนานกว่านี้ถ้าจำเป็น)
 - ประเภทฝึกอบรมระยะสั้น โดยไม่ได้วุฒิปัตร์ ระยะเวลา 1 - 4 เดือน และ
 - ประเภทฝึกงานระยะสั้น 10 วัน - 3 เดือน
- ค. ประสานงานวิจัย และให้ทุนวิจัย
- ง. ให้ความร่วมมือโดยตรงกับประเทศสมาชิกในการพัฒนา Veterinary Public Health Programes
- จ. ให้ความร่วมมือกับกลุ่มประเทศสมาชิก จัดตั้ง Collaborating centres หรือ WHO centres WHO พยายามที่จะจัดตั้ง net work ของ centres เหล่านี้
- ฉ. ให้ความร่วมมือสนับสนุนหาทุนให้แก่โครงการต่าง ๆ ทาง Veterinary Public Health รวมทั้งการศึกษาและฝึกอบรม
- ช. โดยที่ได้รับผลดีจากหลายประเทศทั่วโลก WHO จะพยายามสนับสนุนให้คณะสาธารณสุขศาสตร์ทุกแห่ง รับสัตวแพทย์เข้าศึกษาเพื่อรับปริญญาบัตร ทางสาขาสาธารณสุขศาสตร์ในฐานะเดียวกับแพทย์
- ซ. ให้ความช่วยเหลือในด้านอุปกรณ์การสอน และแนวการสอนต่าง ๆ
- ฌ. ประสานงานตามแผนที่องค์การต่าง ๆ ของสหประชาชาติและองค์การต่าง ๆ ของสหประชาชาติและองค์การระหว่างชาติอื่น ๆ ได้วางไว้

3. สรุปข้อคิดเห็นประโยชน์ที่ได้รับและข้อเสนอแนะ

การสัมมนาครั้งนี้ได้กระตุ้นให้เกิดความพยายามที่จะพัฒนาบุคลากรใน Veterinary public health อันเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสาธารณสุข ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาทั้งเศรษฐกิจสังคมและความอยู่ดีกินดีของชุมชน ตั้งแต่ชนบทถึงในเมืองใหญ่ของทุกประเทศ รวมทั้งให้มีความร่วมมือที่ดีขึ้นระหว่างประเทศในเรื่องนี้ด้วย ทุกคนควรจะต้องยอมรับว่าปรสิตซึ่งเป็นสัตว์เศรษฐกิจของทุกประเทศในภาคพื้นนี้มีส่วนสัมพันธ์กับสภาวะแวดล้อมของมนุษย์อย่างแยกกันไม่ออก สัตว์เหล่านี้ให้ปุ๋ยแก่ไร่นา ให้แรงงานเพื่อกสิกรรม ให้อาหารโปรตีนอันจำเป็นแก่มนุษย์ สัตว์เลี้ยง ในบ้านเป็นเพื่อนให้ความคุ้มครองทรัพย์สินและบางทีก็มีส่วนสำคัญในการดำรงชีวิต เช่น สุนัขนำทางคนตาบอด สัตว์ทดลองก็ให้ประโยชน์ในความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์แก่มนุษย์อย่างมหาศาล การที่สัตว์กับมนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันมาแต่ดึกดำบรรพ์และยังจะต้องอยู่ร่วมกันมาแต่ดึกดำบรรพ์และยังจะต้องอยู่ร่วมกันต่อไปอีกตราบดีที่ชีวิตยังจะต้องดำรงอยู่บนพื้นโลก Veterinary Public Health ก็จะต้องยังคงมีความสำคัญแก่ความเป็นอยู่ของสังคมมนุษย์อยู่ตราบนาน

โรคที่ติดต่อได้ระหว่างสัตว์กับมนุษย์ (Zoonoses) เช่นโรคพิษสุนัขบ้า, psittacosis, brucellosis, anthrax, วัณโรค, leptospirosis, พยาธิเม็ดสาอู, พยาธิติด และโรคพยาธิอื่น ๆ เป็นส่วนหนึ่งที่เป็นปัญหาสำคัญของสุขภาพมนุษย์ อันสืบเนื่องมาจากการที่สัตว์กับมนุษย์ต้องเกี่ยวข้องกัน ถ้าเมินเฉยกับปัญหาเหล่านี้เสียแล้วผลกระทบจะต้องเกิดขึ้นกับเศรษฐกิจสังคม ตลอดจนสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจของทั้งมนุษย์และสัตว์ อย่างแน่นอน

ด้วยความจำเป็นอย่างยิ่ง WHO จึงต้องริบดำเนินการให้ปรับปรุงกิจกรรมในด้าน Veterinary Public Health ขึ้น Veterinary Public Health เป็นองค์ประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนากิจกรรมทางสาธารณสุขในอันที่จะยกฐานะ ความเป็นอยู่ของคนในชนบทและเพิ่มผลผลิตของอาหาร การพัฒนาที่ถูกต้องจะต้องมีบุคลากร

ที่มีความรู้ความชำนาญจำนวนมากพอ นอกจากบุคคลากรดังกล่าวแล้วยังจะต้องมีความเข้าใจถึงความต้องการของท้องถิ่นในประเทศของตน และในภาคพื้นที่ที่ประเทศของตนตั้งอยู่ สิ่งสำคัญที่จะต้องรีบดำเนินการโดยเร่งด่วนมีดังต่อไปนี้

3.1 Zoonoses Control

การควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าและ brucellosis นับว่ามีความสำคัญระดับสูงสุดในปัจจุบันนี้ ซึ่งควรต้องเร่งดำเนินการอย่างจริงจังในทุก ๆ ประเทศสมาชิกโดยต้องปรับปรุง

- 3.1.1 Diagnostic facilities
- 3.1.2 Surveillance
- 3.1.3 Introduction of more effective biologicals
- 3.1.4 Acceleration of immunization
- 3.1.5 Elimination of reservoirs and infected animals

ความร่วมมือระหว่างประเทศ และความช่วยเหลือจาก FAO/WHO เป็นสิ่งจำเป็น

3.2 Food Hygiene

จำเป็นต้องปรับปรุง

- 3.2.1 Food laboratory service
- 3.2.2 Training of food microbiologists
- 3.2.3 Training of food inspectors
- 3.2.4 Improvement of food establishments (โรงฆ่าสัตว์ ฯลฯ)
- 3.2.5 Standardization of local products

ทั้งนี้เพื่อให้สามารถทราบสาเหตุและที่มาของ foodborne illness ได้ถูกต้องทันทั่วทั้งที่ และควรมีระบบ surveillance ที่ดี

3.3 Well Planned Veterinary Public Health Programmes

เพื่อให้สามารถใช้บุคคลากรให้ได้ผลเต็มเม็ดเต็มหน่วย

3.4 Strengthening of Training in Veterinary Public Health Subjects at the Undergraduate Levels

หลักสูตรของคณะสัตวแพทยศาสตร์และคณะแพทยศาสตร์ ควรบรรจุวิชา

Veterinary Public Health ที่เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่นในแต่ละประเทศ และควรปรับปรุงการสอนโดยการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถแก่อาจารย์ผู้สอนให้ที่สุด และควรดำเนินการต่อไปนี้ คือ

- 3.4.1 ปรับปรุงการสอนทางห้องปฏิบัติการ
- 3.4.2 ปรับปรุงห้องสมุด
- 3.4.3 ปรับปรุง Diagnostic Laboratories
- 3.4.4 จัดให้มี Disease investigation centres และ Field liaison

ต่อไปนี้เป็นวิชาที่ควรจะต้องพิจารณาให้ความสำคัญเพิ่มเติมนอกเหนือไปจากวิชา Food Hygiene และ Zoonoses ที่ควรปรับปรุงในหลักสูตร คือ Epidemiology, Biostatistics, Environmental Health และ Wild Life Diseases

FAO/WHO ควรร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ในการทบทวนและประเมินการสอน Veterinary Public Health ในคณะสัตวแพทยศาสตร์ของทุกประเทศ และช่วยเหลือปรับปรุงการสอนวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.5 Organization of Veterinary Public Health Activities

จัดให้มีความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดภายในประเทศ (เช่น กระทรวงสาธารณสุข, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กระทรวงมหาดไทย, ทบวงมหาวิทยาลัย ฯลฯ) ดำเนินกิจกรรมทางด้าน Veterinary Public Health และประสานงานกับนานาประเทศในภาคพื้นเดียวกัน โดยอาจารย์ร่วมมือกับองค์การ TCDC (Technical Co-operation among Developing Countries)

3.6 Strengthening International Co-operation

WHO ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างชาติ โดยจัดตั้ง Collaborating Veterinary Public Health Centres จัดให้มีการพบปะระหว่างนักวิชาการจากศูนย์เหล่านี้เป็นครั้งคราว เพื่อทบทวนประสานงานพัฒนากิจกรรม และแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน

ความร่วมมือระหว่างชาติในการพัฒนาอุปกรณ์การสอน และช่วยสอน ควรจะต้องได้รับการเน้นหนักให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละประเทศในภาคพื้นนี้

3.7 Emphasis on Improvement of Health and Sanitation in Rural Areas

ควรเป็นความรับผิดชอบทั้งส่วนท้องถิ่น, ประเทศ และภาคพื้นนี้ทั้งหมด ที่จะเน้นในการพัฒนาสุขภาพอนามัยของประชาชนในชนบท โรงเรียนและมหาวิทยาลัยทุกแห่งควรเน้นหนักในเรื่องปัญหาของชนบท

3.8 WHO ควรผลิต Field Manuals และ Guidelines ในสาขาวิชาต่าง ๆ ของ Veterinary Public Health สำหรับบุคลากรทุกระดับ ตั้งแต่ professional workers ไปจนถึง auxiliaries และ primary health workers

3.9 ข้อเสนอแนะสำหรับประเทศไทย

เท่าที่เป็นมาจนถึงปัจจุบันนี้ หน่วยราชการที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับ Veterinary Public Health มีดังต่อไปนี้

3.9.1 กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข มีหน้าที่ควบคุม Zoonotic Diseases แต่ในปัจจุบันนี้มีกำลังพอที่จะดำเนินการเฉพาะโรคพิษสุนัขบ้าเท่านั้น

3.9.2 กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข มีหน้าที่ศึกษาวิจัย Zoonotic Diseases แต่เท่าที่เป็นมา ได้ทำการศึกษาวิจัยโรคพิษสุนัขบ้า และสารพิษในเนื้อสัตว์ที่ใช้บริโภคบางส่วนเท่านั้น

3.9.3 สถาบันวิจัยไวรัส กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่ชันสูตรโรคพิษสุนัขบ้า ควบคุมดูแลสัตว์ทดลองที่ใช้ในหน่วยงานทดสอบชีวภัณฑ์เป็นครั้งคราว

3.9.4 กองควบคุมโรคระบาด กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำหน้าที่ควบคุมคุณภาพเนื้อสัตว์ส่งต่างประเทศ ควบคุมโรคระบาดสัตว์

3.9.5 กองผลิตชีวภัณฑ์ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำ

หน้าที่ผลิตวัคซีน โรคปากและเท้าเปื่อย, Brucellosis, Rinderpest, Anthrax, Swine Fever, Duck Plaque, Infectious Bronchitis.

3.9.6 เทศบาลและสุขาภิบาล กองราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ทำหน้าที่ควบคุมการฆ่าสัตว์ และจำหน่ายเนื้อสัตว์ ในเขตเทศบาลและสุขาภิบาลต่าง ๆ

3.9.7 มหาวิทยาลัยต่าง ๆ คณะสัตวแพทยศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ ทำการสอนในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับ Veterinary Public Health

3.10 สรุป

โดยเหตุที่กิจกรรมทาง Veterinary Public Health ในประเทศไทยยังไม่ได้มีการทบทวนและจัดการให้มีความร่วมมือประสานงานกันอย่างจริงจังและได้ผลดีตามข้อเสนอแนะขององค์การอนามัยโลก คณะผู้เข้าร่วมสัมมนาจากประเทศไทยมีความเห็นร่วมกันที่จะเสนอแนะต่อรัฐบาลให้พัฒนาปรับปรุงงานด้านนี้เพื่อให้ได้ประโยชน์ต่อสังคมและสอดคล้องกับการดำเนินงานกับนานาประเทศในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกให้มากที่สุด เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่และสุขภาพของประชาชนไทยดังต่อไปนี้

3.10.1 ให้รีบดำเนินการจัดตั้งหน่วยงาน Veterinary Public Health ขึ้นในกระทรวงสาธารณสุข

3.10.2 ให้พัฒนาปรับปรุงหลักสูตร Veterinary Public Health ในคณะสาธารณสุขศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ และคณะสัตวแพทยศาสตร์ ให้เหมาะสมกับความต้องการของประเทศและสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ WHO

3.10.3 ควรเร่งดำเนินการควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า Brucellosis และวัณโรค เป็นอันดับแรก

3.10.4 ริบเร่งพัฒนาและปรับปรุงอุปกรณ์การชันสูตรโรค และการสอน Veterinary Public Health ในคณะสาธารณสุขศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ และคณะสัตวแพทยศาสตร์

3.10.5 ควรเร่งดำเนินการทบทวนปรับปรุงการบริหารและดำเนินการของ โรงงานฆ่าสัตว์ทั่วประเทศให้ถูกหลักวิชาการ

3.10.6 ส่งเสริมการเลี้ยงและการผลิตปศุสัตว์ โดยเน้นหนักในการป้องกันโรคเพื่อให้ได้ปริมาณและคุณภาพที่ดีและปลอดภัยต่อการบริโภค

3.10.7 ควรมีการแลกเปลี่ยนนอจารย์ที่เป็นแพทย์ และสัตวแพทย์ ในการสอนวิชา Veterinary Public Health ในคณะแพทยศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ และคณะสาธารณสุขศาสตร์